

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Облік зовнішньоекономічної діяльності

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 6 від 27 грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Облік зовнішньоекономічної діяльності
Викладач (-і)	Смушак М.В., кандидат економічних наук
Контактний телефон викладача	+38(050) 941 84 76
Е-mail викладача	myshailo.smushak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
Вивчення дисципліни передбачає ознайомитися з організацією та оподаткуванням зовнішньоекономічної діяльності; методикою ведення первинного, аналітичного та синтетичного обліку зовнішньоекономічних операцій та розрахунків в іноземній валюті.; набути практичних навичок ведення обліку, формування показників фінансової та податкової звітності щодо зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів економіки.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи теоретичних та практичних знань з обліку зовнішньоекономічної діяльності. Освоєння основних методів і технології обліку найпоширеніших фінансових та господарських операцій, що застосовуються у зовнішньоекономічних відносинах суб'єктів господарювання України з іноземними контрагентами: знати сутність, завдання та особливості навчальної дисципліни, її категоріальний апарат, нормативно-правову базу; набути теоретичні знання та практичні вміння документального відображення зовнішньоекономічних операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку та звітності.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов. <u>Загальні компетентності:</u>	
ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК03. Здатність працювати в команді. ЗК04. Здатність працювати автономно. ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій. ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	
<u>Фахові компетентності:</u>	
СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці. СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання	

в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.

Програмні результати навчання:

ПРО2. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПРО3. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПРО5. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПРО6. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
практичні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
VI	071 Облік і оподаткування	третій	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Кількість годин денна/заочна форма навчання		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ - Сутність та принципи зовнішньоекономічної діяльності. - Основні функції та практичне значення зовнішньоекономічної діяльності. - Основні суб'єкти і види зовнішньоекономічної діяльності. - Моделі зовнішньоекономічної діяльності. - Право суб'єктів господарювання на здійснення ЗЕД. - Характерні риси сучасної системи ЗЕД.	0,5/-	0,5/-	6/10

ТЕМА 2. РІВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ - Сутність управління зовнішньоекономічною діяльністю. - Методи та види управління зовнішньоекономічною діяльністю. - Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. - Рівні процесу управління ЗЕД. - Державні органи управління зовнішньоекономічною діяльністю. - Регіональні органи управління зовнішньоекономічною діяльністю. - Недержавні органи управління зовнішньоекономічною діяльністю. - Світова практика управління зовнішньоекономічною діяльністю. - Головні світові організації, які регулюють та контролюють зовнішньоекономічну діяльність. - Роль організацій роботодавців та об'єднань підприємців у розвитку зовнішньоекономічної діяльності.	0,5/-	0,5/-	6/10
ТЕМА 3. МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ - Економічні методи регулювання ЗЕД. - Митно-тарифне регулювання. - Види мит: за способом стягування, об'єктом обкладання, характером, походженням. - Тарифні ставки та їх види. - Тарифна ескалація. - Економічні наслідки введення мита. - Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. - Види кількісних обмежень: квотування, ліцензування, «добровільні» обмеження експорту.	1/2	0,5/2	6/5
ТЕМА 4. ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – Захист прав українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності: процедура захисту та її учасники. - Арбітражний суд: мета діяльності та компетенції. - Дискримінаційні або недружні дії іноземних держав та міжнародних угруповань. - Органи державного регулювання, відповідальна за відповідь на недружні або дискримінаційні дії іноземних держав. - Недобросовісна конкуренція.	1/-	0,5/-	7/10
ТЕМА 5. БАЗОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ - Режим сприяння зовнішньоекономічній діяльності підприємств. - Стимулюючі фактори. - Фактори зовнішнього середовища, які впливають на розвиток зовнішньоекономічної діяльності національних підприємств.	1/-	1/-	7/10

- Режим сприяння. - Організаційно-функціональна структура зовнішньоекономічної діяльності підприємства. - Прямий і непрямий методи здійснення зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах. - Особливості діяльності торговельних посередників при реалізації зовнішньоекономічної діяльності.			
ТЕМА 6. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПОРТНИХ ТА ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ - - Сутність митного контролю. - - Порядок та складові проведення митного контролю. - - Митна вартість товарів, що імпортуються. - - Процедура визначення митної вартості товару. - - Митна вартість товарів, що експортуються. - - Визначення способу перетину кордону та країни походження товару. - - Сертифікація імпортних та експортних товарів.	1/-	1/2	7/5
ТЕМА 7. ТРАНСПОРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ УГОД - Міжнародні перевезення: сутність та регулювання. - Види транспорту для перевезень: морський, авіаційний, залізничний, автомобільний. - Міжнародний транспортний коридор. - Облік експортних та імпортних операцій. - Правове регулювання міжнародних перевезень. - Законодавча база в Україні з питань здійснення міжнародних перевезень. - Організація міжнародних перевезень.	1/-	1/-	7/10
ТЕМА 8. СТРАХУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ - Страхування: сутність, характерні ознаки та учасники. - Функції та специфіка страхування у зовнішньоекономічній діяльності. - Договір страхування та його основні пункти. - Види страхування: майнове, транспортне, особисте, фінансових ризиків. - Страхування вантажів. - Страхування відповідальності перевізника. - Страхування міжнародного туризму.	1/2	1/2	7/10
ТЕМА 9. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ - Економічна ефективність зовнішньоекономічної операції. - Критерії економічної ефективності та порядок їх розрахунку. - Принципи розрахунку показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності компанії. - Економічна ефективність зовнішньоекономічних угод. - Порядок розрахунку валютної ефективності експорту та імпорту. - Рентабельність експорту та економічний ефект експорту.	1/-	1/-	7/10
Разом	16/4	14/6	60/80

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бална: залік виставляється на підставі поточних оцінок за всі форми контролю. Зараховано – “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; Зараховано – “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; Зараховано – “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; Незараховано – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами. Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні: – поточне оцінювання в кожному навчальному семестрі (50 %); – виконання контрольної роботи (15 %); – тестування в Системі дистанційного навчання (35 %). Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті (студент повинен отримати п’ять і більше оцінок) шляхом виконання завдань, отриманих в процесі навчання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за практичні заняття 25 балів (або 50 – якщо залік). Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Якщо студент пропустив заняття (лекційні чи практичні) без поважної причини та без відома викладача – він зобов’язується відпрацювати їх. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем.
Вимоги до письмових робіт	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу. Головна мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався. Для студентів денної форми навчання передбачено одну контрольну роботу виконану у аудиторії на 9 занятті. Для студентів заочної форми навчання передбачено одну домашню контрольну роботу в електронному варіанті, яка має бути здана за 10 днів до початку сесії.

Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 100 балів студент може отримати протягом семестру. Мінімальний бал заліку є 50 балів.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни «Облік зовнішньоекономічної діяльності» складає 60 годин. Студентам пропонується виконання завдань, що викладені у Системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (https://d-learn.pnu.edu.ua).

7. Політика курсу

Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.

Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>. Списування під час контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.

Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.

Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).

8. Рекомендована література

1. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник Київ, 2000. 642 с.
2. Волкова І. А., Реслер М. В., Калініна О. Ю. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник. Київ, 2011. 304 с.
3. Вплив зміни валютних курсів : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. №193. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0515-00>.
4. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: підручник / [Ф. Ф. Бутинець, І. В. Жиглей, В. М. Пархоменко та ін.]. Житомир: ПП «Рута», 2011. 544 с.
5. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р.
6. Кравцова О.М. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник. Львів:«Магнолія», 2018. 224 с.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України в редакції від 25.04.2008 р. № 959-XII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>.
8. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України в редакції від 03.01.2017 р. №185/94-ВР. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
10. Циган Р. М. Особливості обліку експортних операцій вітчизняних підприємств. Збірник наукових праць Національного університету податкової служби України. 2009. №1. С. 282-288.

Викладач _____ Смушак М.В.